

CVM AVCTORITATE
 SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI
 D O M I N I
ANTONII VLRICI
 DVCIS SAXONIAE
 IVLIACI CLIVIAE ANGARIAE WESTPHALIAE
 LANDGRAVII THVRINGIAE MARCHIONIS
 MISNIAE PRINCIPALI DIGNITATE CO-
 MITIS HENNEBERGIAE COMITIS MARCAE
 ET RAVENSBERGAE DYNASTAE
 RAVENSTEINII
 DOMINI ET DIRECTORIS NOSTRI CLEMENTISSIMI
V I R
 MAGNIFICVS SVMME REVERENDVS
 ATQVE DOCTISSIMVS DOMINVS
M. IO. GOTTGETREV
M V L L E R
 S. S. THEOLOGIAE BACCALAVREVS REGII ET
 ELECTORALIS CONSISTORII HENNEBERGICI ADSESSOR
 SVPERINTENDENS ET PASTOR PRIMARIUS
IN GYMNASIO HENNEBERGICO
TANQVAM
EPHORVS
 SOLEMNI RITV IN AVGVRARETVR
 OMNES MAECENATES PATRONOS
 ET FAVTORES
 AD HVNC ACTVM SOLEMNEM
 ET AD AVDIENDAM
ORATIONEM IN AVGVRALEM
 EA QVA DECET PIETATE ET OBSERVANTIA
INVITAT
 GEORGIVS ERNESTVS WALCHIVS
 GYM. HENNEBERGICI RECTOR.

Litteris Fleischterianis, ill. Gymn. Typogr.

ANTONII VRI
DOKTINI
DAECI SAXONIV
MIVCI CIVICAE ANCVRIV MESTPHALIV
LANDGRAVIA THURINGIAE MARCII
MUSNAE PRINCIPALI DUCINATE CO.
WITI HENNERGIE COMITIS MARCIE
WT PAVNERGIE DUCASSE
RAEVNSTEINI
DOMINI ET DILECTORIS NOSTRI CLEMENTISSIMI
A I R
MAGNIFICAS SUMME REAVERNIES
ATLAE DOCTISSIMAE DOMINAE
M 10 GOTTEJRE
M A L D E R
EPIHORAS
OMNIS MAGNIFICAS PATRONOS
ET TUTORES
AD HINC ACTUAM SOLLEMNI
ET AD AUDIENDAM
ORTATIONEM TANquam RATE
ET QV DEO ET HESTATE ET OBSERVANTIA
GEORGICAE ERINRSTAS WACHHIA
GAMY HENNERGICI RECTOR
Tunc libellum est ex quo dicitur

uodsi societas humana exoptata frui felicitate, et perpetuitatem sibi promittere vult, omnino necesse est, ut quis illi praeficiatur, qui eius curam gerat, atque quo-uis modo, quae illi conducunt, promoueat, cuncta e contrario imminentia pericula auertat. Si enim cuiuslibet eiusmodi societatis membro permisum est, actiones suas pro lubitu et arbitrio instituere, sane, quilibet magis pro priuato, quam publico commido promouendo, sollicitus erit. Neurquam sibi ducet religioni, conditiones suas, alterius etiam damno, imo pernicie, emendare, flocci habens, num vniuersa societas detrimen-tum exinde capiat. Hinc factum est, ut omnes et singuli in societatem coētantes homines, quandam eligerent, qui ipsos regeret, illique promittent, eius dicto esse obedientes. Sane nullam hoc in terrarum orbe nominare poteris societatem, quae non praedita sit capite, a quo reliqui ciues, tanquam membra, reguntur. Quin etiam praedonum et piratarum societates habent superiorem, a cuius nutu et arbitrio reliqui dependent, suasque actiones ad eius voluntatem instituere tenentur. Quanto magis societatis, ad conseruandam et augendam generis humani salutem constitutis, opus est, ut habeant superiorem, qui omnium et singulorum membrorum consilia et actiones ita moderatur, quo non tam priuatum, quam publicum commodium in altiori eoque firmiore fastigio conlonent? Quod si omnes societates in ordine politico, civili, militari, ecclesiastico, oeconomico, et qui sunt reliqui, oculis tuis perlustrare velis, deprehendes, ne ullam quidem nominari posse, quae sine capite et praeposito consistere queat.

§. II.

Antiquissimi populi de necessitate, iuentutem emendandi, convicti, omni cura in constituendam societatem, quae iuuenies non in variis solum literis arribusque eruditae, sed et eorum voluntatem corrigenter, incubuerunt. Quo vero eiusmodi societates eo maiorem virilitatem praebent, et exoptatam perpetuitatem sibi promittere possent, vix eruditione, sapientia et dexteritate insignes eligebantur, qui earum curam agerent insue prospicerent. Omnibus fere priscis palman hac in re praeripiunt Persae, qui singulari cura et industria educationem liberorum suorum procurabant. Non scholas solum aperiebant, praecoptoresque constituebant, sed et certum ordinabant magistratum, ~~magistrorum~~, dictum, cuius erat, pro salute et informatione iuentutis curam agere, ita, ut non solum huius mores et profectus obseruarent, sed et magistrorum in vitam et industriam inquirerent, eosque, si officii sui immemores erant, corrigerent. Si rem scholasticam veterum Graecorum contemplamur, inuenimus, apud illos etiam receptum fuisse, viros auctoritate et eruditione pollentes constituere, insue florem et salutem scholarum commendare. Pscifferus in Antiquit. graeciis libr. II. c. 66. p. 48. scribit, singula Graecorum gymnasia suos habuisse exploratores per totam Graeciam, qui omni cura et studio vitam et mores iuuenium inuestigarent, ipsosque de illis redderent certiores, quo illos voluptatum, aliarumque corruptelarum illecebris irriteritos, in viam rectam reducerent. Olympiodorus in excerptis apud Photium commemorat, quod Athenis scholarum fuerint antisitites, ~~de quaerit~~ dicti. Romanos quoque scholarum praefectos habuisse, non est, quod dubitemus. Illos fuisse dictos antescholanos, testatur Petronius Arbitr in Satyr. ita scribens: Veritus, ne Menelaus antescholanus solum me in diuferio inueniret.

§. III.

Quod priscos christianos attinet, de constitutione rei scholasticae apud ipsos nil certi dicere licet, quia in prioribus seculis ob grauitimas, quae ipsi

subeundae erant persecutiones, ipsis non permisum erat, scholas condere publicas, quin potius ipsis necessaria erat, pueros iuuenesque suos intra priuatos erudire parientes. Cum tempore Constantini M. illis liberum religionis christianaæ exercitium concederetur, pro conditione illorum temporum de educatione et informatione liberorum suorum quidem solliciti erant, ita tamen, ut superstitione magis, quam solida eruditione, eorum animi imbuerentur. Monachi in primis sibi arrogabant informationem iuuenum, hinc facile conligere poteris, iis male consultum fuisse: monachi enim, ipsi litterarum expertes, alios in iis erudiendi, minime erant capaces. Praepositi vniuersitatis libet monasterii sibi vindicabant curam et inspectiōnem, id est, potestatem, vitam moresque tam docentium, quam discentium obseruandi, illisque modum et rationem docendi discendique, praescribendi. Cum vero successu temporis etiam extra monasteriorum muros scholæ conderentur, episcopis summa earum cura mandabatur, iisque insciis, nulla mutatio, nec in lectionibus, nec in aliis negotiis, suscipiebatur. Varia erant nomina, quae iis, quibus cura et salus scholarum commissa erat, imponebantur, vocabantur ante scholani, archisynagogi, Gymnasiarchi, scholarachæ, inspectores, directores, ephori etc. In praesenti de Ephoribus pauca quaedam differere, mihi proposui.

Vox: Ephorus originem suam debet linguae graecæ et deriuatur ab εφόρος, εφέρειν significat intueri, oculis lustrare, perlustrare. Ab hoc verbo descendit nomen εφόρος, quod quemlibet inspectorem et praefidem denotat, et cuilibet competit, cuius humeris cura alicuius rei vel hominis impensa est. In primis vero hoc nomen Lacedaemonis quondam proprium erat. Horum enim in republica erat tribunal dicitum, et magistratus, qui in eo iudicia exercebant, vocabantur εφόροι. De his Henr. Stephanus in thesauro graecæ linguæ Tom. II. fol. 142o, ita scribit: Ephori vocati magistratus Lacedaemoniorum, oppositi regibus, ut tribuni plebis consulibus apud Romanos, tanquam inspectores eorum, quae ad rem publicam perinebant, et quidem rigida censura aduersus quoslibet, qui officio suo deerant, venentes. Horum ephorum originis non adeo certa est; quidam enim Lycurgum, celeberrimum illum Lacedaemoniorum legislatorem, alii Chilonem, alii, et inter hos Plutarchus in virtutis parallelis Tom. I. p. m. 59. Theopompum regem, eorum auctorem statuunt. Eorum, ut plurimum, erant quinque, et ab initio ab ipsis regibus, postea vero a populo eligebantur, eorumque magistratus erat annuus. Nemini, nisi spectatissima familia orto, de republica optime merito, et vitae integritate moribusque compositis, omnibus probato, ad hanc dignitatem adspirare, licitum erat. Graeci quidem triplicem eligendorum magistratum modum rationemque obseruabant, κλῆρος scilicet siue fortunam, ἀρχὴν, electionem et κυριατονια manuum porrectionem; et in eligendis magistratibus vel τιμην, hoc est, censem et diuitias, vel γένος, genus et familiam, vel ἀρετὴν virtutem, respiciebant: ast modus, ephorus eligendi, plane peculiarius erat, ut Aristoteles Polit. libr. II. c. 9. eum merito tanquam puerilem et ridiculum carbone notet. Ita vero ex Plutarcho hunc describit Psefferus in antiquit. graecis p. 188. Apud Spartanos si olim eligebantur Ephori, ut Plutarchus habet in Lycurgo: omnis populus conuocabatur in locum unum, cui adiuncta erat domus aliqua clausa, in qua erant scribae et auditores, (Senatus et Heraclida) in locum illum, ubi populus erat congregatus, introibant illi, aut certe siscebant se, qui petebant honorem illum ephoriam. Illus populus adclamabat, nunc frequentior, nunc rorior. Hunc applausum audiabant illi scribae et auditores, cui datus esset, ignorabant. Itaque pro modo plausus numeros ducebant, ex coequo numero Ephori eligebantur.

Officium eorum ab initio potissimum in eo consistebat, ut potestatem regum Spartanorum certis circumscriberent limitibus, et quo quis modo im-

pedi-

pedirent, ne isti regia sua auctoritate ad perniciem ciuium abuterentur. Reges enim nimium proclives ad tyrannidem et opprimendam populi libertarem erant; hinc necesse erat, ut illis remora obiceretur, quo ciuium priuilegia sarta arque testa conseruarentur. Qua ratione libertati populi R. periculum, a consulibus funditus deleri, imminebar, nisi tribuni plebis constituti, hisque potestas, consulibus contradicendi, et iura populi tuendi, data fuisset; eadem ratione de libertate Lacedaemoniorum actum fuisset, nisi populus, de conseruandis ipsius priuilegiis sollicitus, tyrannidi regum, ephoros constituendo, obsterisset. Exinde facile conligere possumus, quanta ephorum potestas et auctoritas fuerit. Neutiquam enim dubitabant, regibus repugnare, atque manibus pedibusque resistere, si libertatem populi vel labefactare, vel delere, sibi proposuerant. Immo, si de tyranniē decedere, pertinaces renuebant, eos in iudicium vocabant, atque cogebant, de ipsorum factis rationem reddere. Quod maximum, reges ipsos capitum damnabant. *Sigonius de regibus Lacedaemoniorum p. m. 676.* testatur, Agidem, regem Lacedaemoniorum ab ephoris in carcere necarum fuisse. Quid mirum itaque, reges Spartanos omnes mouisse lapides, ad abrogandos hosce ephoros, eorumque dignitatē penitus supprimendam? Id vero, quod multi irrito conatu tentarunt, ad exoptatum perduxit finem rex Cleomenes; hic enim, ut *Sigonius l. c.* scribit, ephoros fustulit. Hic Cleomenes omnem suam curam, studium et laborem ad exercendum nullis limitibus circumscriptum imperium intendens, ephoros sui temporis occidit, hisque occisis tanta saeviūtyranniē, ut omnis plane libertas Spartanorum interiret, et paulo post tota Spartanorum respublica sub exterorum redigeretur potestatem. Ex quo sole meridiano clarius adparer, quantum utilitatem et salutem ephori Spartanis praestiterint; iis enim sublati omnis horum sublata est libertas.

S. VI.

Praeter curam priuilegiōrum et libertatis ciuium alia etiam muheras tam sacra quam ciuilia, ephoris subeunda erant. Omnes priuatas controvēsias in loco, ipsis propriis, qui ἴδεσθαι vocabatur, dirimebant, nec permisum erat, ac eorum sententia ad superiore magistratum, imo ne ad regem ipsum, adpellare. Sic enim scribit *Xenophon* fol. 683. *Opp. Ephoris virium satiis est, ad multandum, quem velint, et subito multam exigendi potestas ipsi est, atque etiam magistratus loco mouendi, vel carceribus constringendi, vel in iudicium de vita vocandi.* Illos autem hacce potestate valde abusos et affectibus abreptos, saepē ex arbitrio et propensione pronuntiassē, iustitiamque transiliens, innuit *Aristoteles Polit.* libr. II. c. 9. εἰδὲ, scribens, καὶ κρίτας τοῖς μεγάλοις κόροις. Διόπει τοις αὐτογένεσις οἰκεῖται, αλλὰ κατὰ τὰ γενέματα ταῦτα νομίζεται. Praeterea autem Ephori et iudicandi de magis rebus potestatem habent. Itaque melius foret, non secundum propriam mentem eos iudicare, sed secundum litteras et leges. Sedebant autem ephori, cum iudicarent, distinctis suis sellis, quas *Xenophon* l. c. διδει τοις φρονήσις, ali scriptores vero ἴδεσθαι vocant. Hasce autem et altitudine et praeterea reliquias supererasse, exinde conjicere possumus, quia *Aelianus Var. Hist.* libr. II. c. 15. illas τὰς ἴδεσθαι σφύσσει adpellat. Ephoris quoque incumbebat cura victus et amictus, ita, ut leges illum concernentes obseruarentur, et in vitroque prodigalitas et dilapidatio facultatum evitaretur. Sic enim scribit *Aelianus Var. Hist.* XIII. 7. ὅτι περὶ δὲ καὶ θρονίδα ὁ ἴδεσθαι καθ' ἑκάστη πολυπεγμονῶν τὰ περὶ τὴν σολῆν, εἰ ἔκατα αὐτῆς μὴ ἀποδέσποται τὸ κίονας τοῦ διοντος. Etiam huius curam gerebant ephori, ut quotidie inspectiones obirent vestimentorum. Si quid in illis forte a decenti instoque ornato alienum inueniretur. Cauerat enim Lycurgus, ne iuuehes amplius, quam vna ueste, uno anno vterentur, ne aliis alio cultior egredieretur, ne alter alteri lautis cibis et portibus antecelleret, ne coqui alerentur, qui praet carnem alios etiam cibos parare didicissent, ne molliorem aliquam colore prae se ferrent, ne quis corporis mole crassiore, quam ut exercitiis conueniret, praeditus esset, et quae sunt reliquae leges, teste *Aelianus l. c.*

**

S. VII.

§. VII.

Porro cura et inspectio ephborum ephoris credita erat, ut in armis et artibus palaestricis bene instituerentur. Sic enim Aelianus l. c. scribit: προσταγίγεων δὲ καὶ τὰ νόμια, καὶ διὰ δικαιομένων πάντας τοὺς Εφόρους τὸς ἐφόρου παρισάδαι γυμνούς διπλοῖς. *Adscriptum etiam hoc erat in lege*, ut decimo quoque die ephebi ad unum omnes publice nudos Ephoris se exhiberent. Quos solida corporis habitudine, robustis membris et exercitiis bellicis bene exercitatos deprehendebant, laudibus extollebant: qui vero, quoad membra deliciationes et moliores, & in artibus palaestricis minus exercitati, aut otio et pigritia diffuentes, inueniebantur, non verbis solum, sed et verberibus puniebantur. Aerarium publicum quoque illorum fidei commissum erat, omnesque quaefores s. procuratores fasci illis rationem receptorum et expensorum reddere tenebantur. Maxima etiam sacrorum cura eorum humeris imposita erat: sacrificia ad eorum nutrum et arbitrium instituebantur; Deos et oracula consulentes, ex eorum somniis, quae in templo Pasiphæs dormientes somniantur, euentum consili et propositi sui, dijudicare solebant; cursum siderum obseruando, quae fausta, quae infausta, interpretabantur; dies festos et publica munera ordinabant, et quae erant reliqua.

§. VIII.

Quia itaque ephoris tam varia tamque grauia negotia et munera expedienda, et mores superiorum inferiorumque, docentium discentiumque ab illis inquirendi atque censendi erant, non est, quod mireris, illos multorum odium incurrisse, et variis calumniis adspersos fuisse, in primis si officio suo rite fungi studebant. Homines enim, omnis censuræ, admonitionis et castigationis impatientes, illum, qui ipsos in rectum reducere tramitem, ipsorumque salutem promouere studet, odio plus quam vatiniano profecti, eiusque famam quis modo laedere solet. Quibus calumnias et opprobriis ephori Spartani pressi fuerint, malo Aeliani, quam meis verbis exprimere; sic, vero hic libr. II. c. 15. Var. hist. scribit: καλεζομένους τοὺς οὐ τὸν Σπαρτην ἀπόκλινον, καὶ οὐδεὶς καὶ αἰσχύνεται χρεώμενοι, τὸς τῶν Ἐφόρων θεόντων, ἵδια εἴσοδος καθήμενοι χειμωνίῃ καὶ τῶν πολιτικῶν ἔπειτα διατάσσονται, αλλὰ τίτης γε τὸς θεοῦ φοβόληψις κατίχυνται μαθήτες δὲ οἱ Ἐφόροι, οὐκ ὑγιανάτεσσι, αλλὰ τὸν δημόσιον κύμικα καλλίτεροι, προσέταξαν αὐτῶν δημοσίην κηρύξα, τότο δὲ τὸ θαυματουργὸν ἔπειτα κλαζομένοις ἀχνιστοῖς. Clazomenii quidam Spartam venientes, per inuiriā et fastūm thronos Ephororum, in quibus sedentes ius dicere, et de iis, quae ad rem. pertinenter, constituere consueuerant, hos inquam thronos fuligine resperferunt. Ephori, recognita, non moleste tulerunt, sed vocato praecone publico, mandarunt, ut publice in ciuitate proclamarerent, hoc mirandum: Liceat Clazomenii indecora facere! Ad quem locum doctissimus Schefferus obseruauit, ex Plutarchi Apophthegm. non Clazomenios, sed Chios hoc fecisse, nec fuligine, sed vomitu et ventris folidibus thronos ephorum foedasse.

§. IX.

Non vero Lacedaemonii solum, sed et alii populi suos habuere ephorus. Athenis fuere ephori, viri maxima auctoritate pollentes. Inter sacra huius reipublicae maxime veneranda erant Eleusinia, in honorem Cereris et Proserpinæ celebrata, quibus nullis, nisi rite initiatis, interesse licebat. Erant vero duplicita, maiora scilicet, in honorem Cereris, et minora, in honorem Proserpinæ. Illi, qui minoribus iniciati erant, dicebantur *mīsa*; post annum vero, qui ad maiorem acquirendam experientiam, interponebatur, ad maiora sacra recepti, *ēpōtai* καὶ Ἐφόροι. Id confirmat Suidas voce: ἑπόται, scribens: ἑπόται, οἱ τὰ μονίμα παραλαμβάνοντες λέγοται ἐν αἷς μὲν μīsa, μετὰ ἑπαύτων δὲ, ἑπόται καὶ Ἐφόροι. *Inspectores*, qui mysteria accipiebant, principio quidem vocabantur *mīstæ*; anno vero post, *ēpoptæ* et *ephori*. Hinc Atticis ἑποτελεῖ vel ἐφορῶν erat, sacra inspicere, vel mystica percipere. Ideo vero ephori vel epoptæ nominabantur, quod illis, qui minoribus mysteriis iniciati erant, post annum maiorum sacrorum secreta et ceremonias inspicere et percipere, permisum erat. vide Fafoldi Hierologiam græcorum, veterum p. 110. Apud Cretenses quoque Ephori nomen et dignitas recepta fuit. Aristoteles enim Polit.

lit. II. 10. refert. Cretenses non nisi ex certis familiis ephoros et senatum constituisse.

§. X.

Inter priscos christianos haec demoninatio adeo frequens non fuit, quantum ex eorum scriptis, quae ad nos peruererunt, configere possumus: interim tamen nequit tibi persuad eas, eam plane tunc fuisse inusitatam, quin potius scias, et ecclesiasticas et politicas personas hoc titulo fuisse insignitas. Veteres episcopi etiam ephori dicebantur; ambae enim denominations eandem habent significationem: Ex Philoforgii Historia Eccles. libr. I. n. 9. III. 4. IX. 8. et aliis locis, discimus, episcopos eius temporis, nullo habitu discrimine, etiam ephoros adpellatos fuisse. Sub imperatoribus orientalibus Constantiopolis erant ministri, qui nomine ephorum nuncupabantur. Superstes est epistola Nili Monachi, inscripta Hippatio εφόρῳ, et Nicetas Chroniates in Cod. reg. nominatur: μήτρας λογοθέτης καὶ ἀντίκριστος Γενῆς, καὶ Εὐαγγελίου; et alio loco legimus: Εφόρος καὶ κηρυκὸς τῆς θύλας. Nostro tempore nomen: Ephorus fere est scholasticum. Habent academias ephorus, id est, inspectores stipendiatorum, liceat hac voce vti, qui in horum profectus certo tempore inquirere, eorum vitam et mores obseruare, et curam impendere debent, ut stipendum illis iusto tempore solvatur. Habent scholae, lycea et gymnasia suos ephorus, qui de conseruanda et promouenda eorum salute, de disciplina scholastica rite adhibenda, de lectionibus ad auditorium in litteris incrementum, ordinandis, de vita docentium et discentium iuxta regulas honesti & decori insti- tuenda, de beneficiis, quibus scholae gaudent, conseruandis et rite distribuendis, de salario magistris iusto tempore solvendo, et quae sunt reliqua, curam agere debent.

§. XI.

Gymnasium nostrum Hennebergicum semper suos habuit Ephorus, qui simul munere Superintendentis et Pastoris Schleusingae funguntur. Cum itaque superior Ephorus, Vir Magnificus atque doctissimus, FRIDERICUS ERNESTUS MEISIUS, S. S. Theologiae Doctor celeberrimus, Consiliarius ecclesiasticus, Regis et Electoralis Consistorii Hennebergici Adseffor, Superintendentens et Pastor Schleusingensis primarius, annos LXXXVII. natus, et ephoria annos, o rara, immo inauditum exemplum! LIII, in sempiternam nominis sui memoriam, ex omnium voto optime functus, exente anno MDCCXXXIII. animam suam Deo redderet, POTENTISSIMUS POLONIARUM REX ET SAXONIAE ELECTOR, Dominus noster longe clementissimus, Virum Magnificum, Summe Reuerendum et doctissimum, Dominum M. IO ANNEM GOTTE TREU MULLERUM, S. S. Theologiae Baccalaureum et hucusque Pastorem Sublanum S. Crucis, clementissime in eius locum surrogauit, et grauisimo Consistorii Hennebergici Adsefforis, Superintendentis et Pastoris primarii munere ornauit. Hicce nolter Ephorus Calbae ad Salam, in ducatu Magdeburgensi die 22. Apr. 1702. natus, statim in prima pueritia ea specimina ingenii iudicique edidit, quae ipsis parentes impulerunt, eum musis consecrare. In schola patria non dogmatibus solum religionis christiana, sed et cognitione variarum linguarum, latinae in primis, graecae et hebraicae, et aliquarum disciplinarum philosophicarum, imbutus, in paedagogium coenobii Bergenii anno 1717. se contulit, in eoque tanta diligentia, tantoque ardore in philologiam et philosophiam incubuit, ut otanes commilitones suos superaret, omnesque eius praecceptores eum prae reliquis amore & fauore suo dignum judicarent. Celeberrimus huius coenobii Abbas, D. Breithaupt, eum raro amplexus est fauore, et patris instar eius consuluit saluti. Cum vero milites tanto rigore eo tempore conscriberentur, ut iuvenes vndiquaque configerentur, et ad arma capienda, vi cogerentut, suadente Breithauptio Gothani 1720. se recepit, et inlustre Gymnasium frequentauit, in eoque cum publice tum priuatim doctissimos Vockerodtum, Richardum et Löschvverlinum audiuit, tantosque fecit progressus, ut anno peracto dignus habitus fuerit, qui studia altiora cum scholasticis mutaret.

* * 2

§. XII.

EK TC 1100

vd 18

anno mense Maii 1746. §. XII.

Hinc 1721. Halam profectus omnes suas cogitationes, curas et labores ad intellectum suum solidam rerum humanarum et diuinarum cognitione exornandum, intendit; cuius voti eo prius se compotem reddere poterat, quia academia Fridericana viris in quacunque facultate consumatisimis, eo tempore superbire poterat. In Philosophicis excellentissimos Schneiderum, Langium iuniorem et Strehlerum, in linguis Orientalibus Michaëlis sen. in Mathematicis Langium iuniorem, in historia ecclesiastica Ioach. Langium, in Theologis Breithauptum, Antonium, Aug. Herm. Franckium, Ioach. Langium Herrenschmidum et Rambachium, praecceptores sibi eligebat, et ab eorum ore sedulus et indefessus pendebat. Firmum ceperat propositum, vitam agendi academicam, eamque ob caussam eos conligebat thesauros, quibus studiosam iuuentutem rursus erudire posset. Id sibi quidem proposuerat, Deus vero, praeuidens, quantam utilitatem et commodum ecclesiae christiana hic esset praestiturus, aliter disponebat. Summe Reuerendo enim Silchmullero, tunc ecclesiaste Halensi, ad grauissimum supremi concionatoris aulici munus subeundum, Byrrhnum euocato, Mullerus noster anno 1727. in eius locum surrogatus est. Anno 1730. summi in Philosophia honores illi conferebantur, quo factio varia collegia, tam philosophica et philologica, quam theologica, studiosi legebat. Huic muneri ecclesiastico maximum in auditorum gaudium, si quidem ad eum audiendum non conueniebant, sed confluebant, praefuit, vsque dum anno 1737. notissimi motus, de abolendis et abrogandis quibusdam in ecclesia Lutherana haetenus receperis ceremoniis, oriebantur. Ipse cum toto ministerio ecclesiastico Halensi huic regio mandato morem gerere, detestabat; et quamvis reliqui Theologi successu temporis imperata faciebant; Mullerus tamen noster solus renuebat, ceremonias illas abrogare. Et cum in sententia sua constans permaneret, anno 1738, mense Martio, dimisus et munere suo priuatus est. Sed et hoc animum eius neutiquam poterat fletere, quin potius auxilio diuino fretus, corona auditorum suorum stipatus, horumque lacrimis fere obrutus, Halam reliquit, Lipsiamque se contulit. Eodem anno hac in academia Baccalaureus Theologiae renunciat, scholas aperuit theologicas, firmo proposito, vitam suam in academia transfigendi. Sed Deus eius operam ecclesiae, neutiquam vero academie, dicauerat; anno enim 1739 a *Potentissimo Poloniarum rege et Electore Saxonie* Pastor templi Cruciani Suhlae constitutus est, cui muneri maximam in ipsius gloriam et auditorum salutem aeternam, praefuit, vsque ad annum superiorem, quo Schleusungam vocatus est, ad subeunda munera Adsefforis Confistorii, Superintendantis, Pastoris primarii et Gymnasii Ephori.

§. XIII.

Vt vero ad munus Ephoriae rite et solemni modo inauguraretur, Serenissimus Princeps, ANTONIVS VLRICVS, Dux Saxonie, Iuliaci, Cliviae etc. Dominus et Director noster clementissimus, quae ipsius in misericordia est gratia et fauor, Virum Inlustrem, Dominum IVSTVM CHRISTOPHORVM ZINCKIVM, Inlustris Confistorii Meinungensis Consiliarium grauissimum, et Virum Magnificum, Summe Reuerendum atque doctissimum, Dominum IO. DANIELEM SILCHMVLLERVM, Inlustris Confistorii Meinungensis Adsefforem, Superintendentem, Pastorem primarium et Lycae Ephorum, huc misit, vt solemni actu inaugurationis fungerentur. Quem ad actum peragendum crastinus dies est destinatus: hunc itaque praesentia Vestra ad decorandum, et audiendam inaugurationi Ephori orationem inauguralem de amico eruditioris et pietatis connubio, a Vobis, MAECENATES, PATRONI ET FAVTORES, ea qua decet pietate et obseruantia, etiam atque etiam peto, vt crastino die, hora nona audita, in superiore auditório frequentes adesse velitis. Schleusunga d. 9. Mai. 1746.

MO

CVM AVCTORITATE
SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINI
ANTONII VLRICI

DVCIS SAXONIAE

IVLIACI CLIVIAE ANGARIAE WESTPHALIAE
LANDGRAVII THVRINGIAE MARCHIONIS
MISNIAE PRINCIPALI DIGNITATE CO-
MITIS HENNEBERGIAE COMITIS MARCAE
ET RAVENSBERGAE DYNASTAE
RAVENSTEINII

DOMINI ET DIRECTORIS NOSTRI CLEMENTISSIMI

V I R

MAGNIFICVS SVMME REVERENDVS
ATQVE DOCTISSIMVS DOMINVS

**M. IO. GOTTGETREV
M V L L E R**

S. S. THEOLOGIAE BACCALAVREVS REGII ET
ELECTORALIS CONSISTORII HENNEBERGICI ADSESSOR
SUPERINTENDENS ET PASTOR PRIMARIVS
IN GYMNASIO HENNEBERGICO
TANQVAM

EPHORVS

SOLEMNI RITV INAVGVRAETVR
OMNES MAECENATES PATRONOS

ET FAVTORES

AD HVNC ACTVM SOLEMNEM
ET AD AVDIENDAM

ORATIONEM IN AVGVRALEM
EA QVA DECEP PIETATE ET OBSERVANTIA
INVITAT

GEORGIVS ERNESTVS WALCHIVS
GYMN. HENNEBERGICI RECTOR.

Litteris Fleischerianis, lib. Gymn. Typogr.

